

SZEGEDI HIRADÓ.

44-dik szám.

Csütörtökön, őszelő 29-én 1859.

Első évfolyam.

Megjelenik:

Hetenként kétszer, csütörtökön és vasárnap reggel.

Szerkesztői iroda:

Tanodautan, Lemle-féleház, 359. szám, hová a kéziratok bérmentve utasítandók.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési föltételek.

Szegeden házhozordással: Egész évre 6 frt. — félévre 3 frt. — évnegyedre 1 frt 60 kr. austr. ért.

Vidékre postán: Egész évre 8 frt. — félévre 4 frt. — évnegyedre 2 frt. austr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasábos petitors egyszeri hirdetésnél 7 ujkr. kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr. Bélyegdíj minden egyes beigtatásért 36 ujkr. A nyilttérben a háromhasábos petitors igttási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

Évnegyedes előfizetés

SZEGEDI HIRADÓ

őszhó—téleői folyamára

helyben házhozordással 1 frt 60 kr., vidékre postán 2 frt osztr. értékben.

Alföldi viszonyok.

Szeged és lapja.*)

„Oh népek atyja, Isten Ur.
Oh áld meg ezt a nemzetet;
Adj neki mindent, a mi kell: —
Adj összetartó érzetet!” Garay.

Szeged nagy jövője már évtizedek előtt megjósoltott. A haladást és a szellemi képzettséget folytonosan szem előtt tartja; habár némelykor a valódi cél iránti heve kisebbül is, de még sem alszik ki; egy-egy mozzanat újra lelkesíti őt s új lelket öltve, előre törekszik azon az uton, mely a valódi célhoz vezet.

Az említett aluszékonyság okát a külön érdekű, külön hajlamu s egymástól különböző, a maga érdekei iránt féltékeny s minden fél saját nézeteit pártoló lakosságban találom. Városunk, mint a történetből tudjuk, honunkkal egykoru ő, törzsökös, az alvidéken legnépesebb város; már 1200-ik évben a szabad királyi városok közé soroltatott, sőt IV Béla, Zsigmond, I-ső Károly, Mátyás és Ulászló királyok kegyelméből annyira gyarapították, hogy a haza legjelesebb városai közé tartozott s legtisztább magyar fajnépét foglalt magában. E népfaj teszi most is nagyobb részét városunknak, de a török időkben s az azutáni századokban is különféle népfaj szivárgott át hozzánk, s így érdekeink és hajlamaink is különbözők lettek, s míg ezek nem egytettegnek, addig a biztos haladás városunkra nézve mindig akadályozva van; mert törekvéseink nem sarkalnak egy pontban s ez szűli néha hidegségünket. Dacára ennek városunk az többi időkben a haladás terén igen szépen előhatolt, tekintve akár művelődése előhaladását, akár a különféle hasznos intézetei létre hozását, melyeknek például a számos tanyai tanodák, a háromosztályu reáltanoda, kórházunk, szegény-ápolóház s más egyebek. Városunk esinosodását tekintve is igen sokat haladt, szóval megértette a kor szavát, habár néhol közömbösséget veszünk is észre. Mindazáltal hátramaradást tűrni nem akaró nép lakja e várost, mely a tiszavideki alföld fővárosának nem ok nélkül neveztetik; mert nem tekintve fölhozott hasznos intézményeit, elég annyit említenünk iménti állításunk igazolására, hogy e vidék szellemi mozgalmait s ennek gazdálkodási, kereskedelmi s iparállítását és haladását képviselő lapot is létesített, melyben tér nyílik a kölesönös eszmecserére s így mintegy

szellemi rokonságba hozza a városokat egymással. Ugy kell tekintenünk egyszersmint e lapot, mint örökös szellemünket, mely a megrovandót megrója s módot nyújt, miként kelljen korunkkal egy haladni, hogy önmagunk ne ássuk meg sirunkat, mert ha vakon rohanunk mindeának, úgy csakhamar áldozatul esünk. E lap Szegednek nélkülözhetlen élménye, melynek föntartását nem csak igényeink, hanem hazai kötelességünk is szorosan kívánják.

Mily szegényfolt s mily nagy hazai bűn lenne ránk szegediekre nézve, ha ezen lapnak 63 ezer magyarjuku lakosság között is csak tengődnie kellene. Közömbösségünk miatt eddig még a rendes kerékvágásba sem jöhetett, s addig nem is jöhet, míg azt úgy meg nem erősítjük, hogy egyes emberek szeszélyei meg ne ingathassák, mert lekötve nem mozgathat kívánatot szerént, s a cél, melyet elérnie kellene, hátramarad, — Azért tehát szülőföldem lelkes lakói, karoljuk föl a szent ügyet s mutassunk példát vidékünknek, így a vidék is belátva e lap célját, melegebben fogja pártolni; ne kételkedjen senki azon, hogy Szeged csakugyan lobogóvívője az alföldnek, miként az mások által is mondatott már. Ne álljunk meg az ut elején, hanem haladjunk rendeltetésünk felé, mert csak így szerzhetünk magunknak szellemi élményeket; ne hagyjuk magunkat lelohasztatni a körülmények által; igaz akarat megtör minden akadályt, annál inkább meg kell itt törnünk minden gátot, mely lapunk virulását akadályozná. Valóban megboesáthatlan bünt követnénk el, ha — mit kimondani is borzadok — megszűnnék lapunk lenni. De emnyi közönyösséget még gondolni nem merek városunk derék lakóiban. S ha e lapnak vidékről egy előfizetője sem lenne, — mi különben is miként értesítem kevés van — mégis élnie s nem tengődnie kellene, és hogy élni fog, teljesen hiszem.

Csongor.

Kereskedelmi és iparmozgalmak.

Tiszaszabályozás.

Ha hazánk érdekében — mint annak csekély polgára valamit tehetek, azt soha el nem mulasztandom; azonban sokrendű elfoglaltatásom nem engedi, hogy elméleti értekezésekkel utassam e lapok olvasóit. Azért hallgattam eddig, mert esőről vagy szárazságról írni nem akartam. Most tudósítom e lapok olvasóit, hogy f. h. 19-kén Nagy Kikinda mezővárosában a tiszai VI szak. II építészeti egylete választmányi-ülést tartott és abban a fölteendő, vagy is a kitzított tanácskozási tárgy lett volna az érdekltet uradalnak és községek saját tulajdonai után birtokivei bemutatása mellett a részvételi kules kidolgozása (Konkurrenten Schlüssel).

Azonban fájdalom táblabírák vagyunk most is, ám bár előre már mintegy hat héttel minden uradalom és község értesítetett és hogy az értesítést megkapta, arról mint valami peres tárgyról a tervétényt is alá írta, mégis igen sokan valának, kik vagy épen semmit sem vallottak vagy ha küldöttek is valamit, az annyira hiányos volt, hogy elfogadni és így a munkálattal bevégezni nem lehetett. — Aki ezen egész tárgyat csekélységnek veszi, annak tájékozásul el kell mondanom, hogy az 1856 évi őszhó. 9-ki nyiltparancs következtében Foénlaktól Temesmegyében Franyováig, Torontálban az egész vidék egy ártérletbe vagyis a II építészeti egyletbe össze tereltetett és ámbár annak 16 §-sa világosan azt mondja, hogy a tervnek már alakulás előtt kézen kell lennie, tervünk az ártérről mai napig ninesen, így tehát az ártér nekünk magunknak kell még kitudni, fölméretni, lejtíméreltetni, mely munka közelítőleg mintegy 54,000 pfrtot igényel. — Ugyanazon nyiltparancs 37 §-sa azt rendelí, hogy minden teendő munka tervvel költségvetéssel a kerület utján a központi bizottmányhoz fölterjesztessék. Ez az egylet részéről már nyárutó első napjaiban megtörtént; de maiglan a helyeslés vagy nem helyeslés még nem érkezett, és így ahol rögtön intézkedni kellene, alkalmasint majd fagy beálltával kell dolgozunk, pedig a fagyos földből nehezen válik olyan töltés, mely a vizáradást fölirtarsa, és így el van a sok pénz feceselve. Lesznek bizonyosan, kik ezért a választmányt fogják gyanúsítani s azt mondani, hogy ő lesz a rossz munkának oka. — Folyamodánk a helytartósághoz, megmutattuk, hogy nem vagyunk képesek e két nagy folyó fékentartására; kértük a felső tiszaszabályozásnál kegyelmesen megadott adómentességet elöntött földjeinktől, míg azokat tökéletesen biztosítottuk; folyamodtunk 1853-ban a helybenhagyott rendezési munkák elkészítéséért, a hajóalmok rendezéséért, a vízfölügyeletnek a temesvári helytartósághoz áttételeért.

Ezen választmányi ülésünk jegyzőkönyve ki fog nyomtattni és akkor ha Szerk. ur használni kívánja lapjában, úgy gondolom, már azért is nem lesz érdektelen kinyomatnia, hogy a nyilvánosságtól tartó rágalmozók vissza fognak rettenni alattomos utakkal és elfognak némulni; a község pedig látni fogja, hogy az ő érdekében nem mulasztott el semmi.

Megemlítem még, hogy a Maros sebes hegyifolyam lévén, tömérdek iszapot hord magával, figyelembe kellene tehát vennie az illető középonti bizottmány-nak, hogy a közbejött áradások által néha az egész folyam vonala megváltozik és siettetnie a munkálatok kivitelére beadott tervet és költségvetések megvizsgálását; mert nagyon könnyen megtörténhetik, hogy mikorra lejönnek a tervnek, már nem találja

* Szivesen közöljük e buzdító sorokat, melyeket igen tisztelt munkatársunk azon jó szándékból írt, hogy Szeged lapja iránt nagyobb részvétet költson; mert szent igaz, hogy csak tömeges részvét által jöhet oly helyzetbe a lap, hogy azzá lehessen, mivé lennie kell. Szerk.

meg az azokat kívüni szándékozó azon helyet, melyről a terv készült, hogy pedig erről valaki meggyőződjék, nézze meg a Deszk alatt lévő drávi szőlőket, hol 1859 nyárelő 25-én a Maros erőszakosan ki akart törni a töltéseken, és most, vagyis őszelőben már szárazon több helyütt keresztül lehet menni a Maroson. Igen könnyen megeshetik mindazáltal, hogy újabb földzúzdása által a Marosnak a folyam vonala ismét oda fogja magát venni.

Nem akarván az olvasókat untatni, csak annyit teszek még hozzá, hogy a Bácságra ez életkérdés; mert még nagyon szája izébe vagy az 1855-dik év, és hogy a Tisza bővítése Szeged alatt nem sikerült, úgy gondolom, az alviki aggodalma nem alapatlan, ha valahogy a tavaszi jégmenet vagy hóolvadás alkalmával arról lenne a kérdés, vajjon Szeged városa vagy a Bácságnak 240,000 holdnyi földje és 46 kisebb-nagyobb községe legyen-e az áldozat? Vagy elegendő a Maros és Tiszavízének befogadására a Tisza szélessége Szeged alatt, vagy nem elegendő? Erre a kérdésre feleljen meg az, ki a Tisza meg bővítését Szeged alatt kieszközölte; mert én amit e tekintetben már annyiszor elmondottam, csak tapasztalás után mondtam, hogy elfogja magát iszapolni. Ezt úgy gondolom Szeged lakói nem fogják tagadhatni; mert minden nap látják.

Irhathék még a kedvezőtlen időjárásról is, itt azonban nem egy a vélemény. Aki repezt vetett, ohajtja az esőt, akinek nyomtatni valója van, az már azt nem tudja be rakja e asztagait télire, szüreteljen, kukoricát szedjen, vagy őszi alá szántson-e. A latin azonban azt mondja: Post nubila phoebus (magyarul: Borra derül!) és így gondolom, a vén asszonyok nyara még meg fogja hozni a napos időket a nyomtatásra is.

Z. R. J.

Újabb fejlemények.

— A Bécs-Pesti borkereskedő társulat részvényeire már egy milliót irtak alá.

— A pesti főreáltanoda elhatározta, hogy párhuzamos osztályokat állítandó föl, s ezekben az előadás nyelv magyar leendő.

— Egy miskolci levelező a pest debrecen-miskolci vasútra néze igen kedvezőtlenül nyilatkozik a Pesti Naplóban, szerente Miskolc forgalma alig élénkült a vasút megnyitása óta s valószínűleg ezután sem fog. Mellőzve azt, hogy a pályaudvar messze esik s utja rossz, a kerület Pestnek Debrecen felé oly nagy, hogy sem idő sem költség tekintetében nem előnyös. Most előfogatás vállalat alakult Miskolcon, mely 26 főtért szállít Pestre 4 személyt, holott a vasúton azon őszéig csak 2 személy utazhatik. Az utazás ideje közt a különbség csak egy pár óra. — A miskolc-debrecen-pesti kerület vasút céliránytalanságát elég szembeütővé teszi az is, hogy naponként kétszer csak 3—4 vasuti kocsik érkezik Miskolcra.

— A selyemtenyésztésnek fontos volta és szép haszna kiderült az erdélyi gazdasági együletnek f. hó 5-én tartott választmányi ülésében. Őt selyemtenyésztő 9 nehezék tőjbőlő tavaszról 10—13-tól nyárelő 16—17-ig, tehát nem is egészen másfél hónap alatt 290 font gubót kapott. Nem győzzük eléggé ismételni, hogy az eperfaültetés és selyemtenyésztés oly nemzetgazdasági tényezők alfordítunkra nézve, melyeket, ha saját hasznunkat eldobni nem akarjuk magunktól, elhanyagolunk nem szabad.

— A magyar biztosító társulat nem csak hazánkban bír teljes hitellel s jó hírnévvel, hanem külföldön is. Németországból és Sveicből is kapott biztosításokat.

— Legújabb legfőbb törvényészki határozat folytán a es. k. kamarások és a csillagkeresztes hűlgyek nem mentek többé a fogsági büntetéstől; továbbá a nyugalomba helyezett államhivatalnokok ellen is szabad az egyéni végrehajtás. Újabb lépés az egyenlőség felé.

— A Bécsben megjelenő Ost-Deutsche Post állítja, hogy a Main-Weseri vaspályaváttalók az osztrák egyforintos bankjegyeket elfogadni vonakodnak.

— A bécsi Presse szerint az olaszországi változások folytán az eddig német kezekben volt kereskedelmet az angolok foglalják el.

Hasznos tudnivalók.

— Nálunk is honosítható persiai növények. — Tudjuk, hogy a növényekre a lég és föld nagy befolyással vannak. Nagyon természetes tehát, hogy egyik egyál egyik növénynek más vidék más növénynek szolgát hazaul. Persiából a pársi kertészeti együletnek több kiszállítható s Európában is tenyészthető növényekről írnak. Jelesen van 14 szőlővessző, 20 dinnye, 2 főzelék, 1 lucerna, (7 évig kaszálható) 1 gránátalma, 1 pisztácia és 1 dohányfaj, melyek igen könnyen átültethetők és honosíthatók Európában is.

Vidéki tudósítások.

Bánság. Őszelő 20-án.

A városi ember, ki megszokta az örök zaj, zörög közti életet, vajmi nehezen tudná megszokni a pusztai csöndes élet magányát. Ez nagyon természetes, mert itt sok olyannak volna hiányában, mi a városban élvezetet nyújtott neki, és azonkívül még a test és lélek képzésére is hatott. Ezeket ily helyen mind nélkülöznie kell, hacsak ama pusztai és regényesnek keresztelt nagyon is természetes dalnok hallgatásában nem keres élvezetet, valamely dalnói töredéket vélné hallani, amit ismét minden-napos változatlanja miatt csakhamar megün, szint-egy, mintha a színházban egy darabot többször kellene végig hallgatnia egymásután. Nem csuda tehát, ha a városi ember sajnálkozva kiált föl, hogy: szegény pusztai életre karóztatott emberek, mi sok élvezetől fosztott meg benneteket az irgy sors!

Né tessék azt gondolni, mintha mi azért minden szellemi és társadalmi egybeköttetés nélkül él-nénk magános egyszerűségünkben, oh nem: mert vala-mint a városi életnek, úgy a pusztai szétszaggatott-ságnak is megvannak társalmi körei, ha nem is oly sűrűn fordul elő eset azok egybegyűlésére. Hisz itt tartatnak meg valódi magyar eredetiségükben még csak a születés-, név- és búcsunapok, melyek nevei már magukban véve is mind megannyi meghívó jegyek és hitelle nézve túltessenek a legifjabbban nyomottakon is. Nem kell ide az edesgető pompás jegy; elég ha az ember tudja, hogy itt és itt, ennek és ennek névnappja van, elmegy az ember, és a leg-bensőbb magyar őszinteséggel fogadva oly egybe-gyűlt társaságra talál, melynek körében lenni élvezet. Ily kedélyes kör gyűlt egybe e hó 11-én vidékünk egyik közseretében álló és vendégszeretetről ismert házi kránál, hol mint mindenütt, úgy itt sem téveszték el hatásukat a jó kedvre vilanyozt kedélyek. — Másrészt sajnós tapasztalásra jutunk, ha nézzük amaz idegen utazásokat, melyek amint látszik, rohanó léptekkel közelednek azon pont felé, hogy beleletünk eddig megörzött magyar jellegét körülöklő kiszorítsák. — Vidékünk férfainak dicséretére legyen mondvá, hogy nemzeti viseletünket általános divattá tették; a nők ellenben nemők szokásához híven ragaszkodnak és szorosan megtartják a terjedelmes viseletet, mely itt, hol nem akadályozzák holmi városi szűk utcák és séta alkalmávali tolongások, annál nagyobb kiadásban szemelhető a pusztai térségen. Dacára az általános divatkörságnak, egy kivétel még is van, mely annál szebb és több díszeséget vív ki magának, minthogy egyedül, és melyen mindenki örömet legelteti szeméit, mint azon valódi magyaros öltözten, melyet bönk már rég fölhoztak volna, ha másból nem is, csupa honleányi kötelességből. Persze az a baj, hogy nem Párisból került. Itt helyén látom megszünni csak úgy négy szem közt ama t. hűlgynek, ki egyszerű magyar öltözetével oly sok dicséretet szerzett, hogy a magyar viselethez az a krinolin — bármily kis terjedelmű legyen is — nem jól áll. — A társalgás feszelen és vig, de soha kikapogó nem szokott lenni, ami eléggé dicséri fiatal-ságunkat; csak a nők irányában kellene több előzeny-séggel lenniük, és az elvonulástól elszokniok, akkor minden jó lenne.

De nézzük, miként őriztük meg egyik főkincsét nemzetiségünknek, a magyar táncot. Már itt csak-ugyan elbűsülhatjuk ám magunkat azon szomorú-ságunkban, ha az ilyen tót és oláh bábcimutásokat is magyar táncnak nevezi valaki. Sok papirost be-irtak nyelvéről, zenéről és más mindenfelel; mi nemzetiségünk jellegét esorbitá és nem esorbitá; de a táncról nagyon ritkán hallunk fölszólást, pedig vajmi jó volna az ily rohanva újító korszakban eme nemzeti kincsünket is megörzeni és romlatlanul adni át az utókornak; mert ha így marad, bizony bizony mondom, előjvő az idő, hogy magyar táncunk sem lesz.

Térjünk át anyagi körülményeinkre, hisz az ige után is csak kenyérről él az ember, tekintünk tehát szét gazdasági állapotainkon. A gabona behor-datott, sok helyütt a szorgalmasab gazdálkónál pedig a mag is már a magtárakban várja sorsát, még másutt a közbefjött eszések az épen nyomtatásban lévő gabonákban sok kárt okoztak. — Csudálok, hogy az ily évenkénti károk sem képesek gazdáinkat a szükséges gazdasági épületek föllállítására bírni. Van vagy két gőzseplő gép is vidékünkön, melyek amellet hogy jól dolgoznak, még a munka is szaporán megy náluk. csak hogy kellő vigyázatnak is kell lenni, melynek dacára egyiknél mégis törtent szerencsétlenség, csak hogy az előgondoskodás miatt nagyon esekély kár történhetett. A gabonárák kez-denek emelkedni, mit az idej silány termés után lehetett is várnunk. A repevetés be van végezve, a darabosan esett eszések miatt a bolhák ártalmas-ságától meg volna mentve; báresak a tavasszal pusztítni szokott rovarkok ellen is volna már valami biztos pusztítószer föltalálva, ez valódi áldással vál-nék vidékünkre nézve.

Vas Borona.

Szegedi tárogató.

— A házasság ritkasága tárgyában kitű-zött 8 aranyos jutalomra Hamburgból is kaptunk pályaművet.

Csermelyi, Új-Orleansban tartózkodó hazánkfia, ki városunkban született, nem a legjobb véleményben van az itteni közönségről. Barátjához írt utóbbi soraiban lapunkról is megemlékezik. Sora-i így hangzanak:

„Új-Orleans, nyáru 28-án.

„Miatán ugyhiszen, te, mint az irodalom lelkes pártolója, a Szegedi Híradó szerkesztőjével némi ösmeretségben vagy; azért az én, valamint az itt lévő többi honfitársaink nevében is a t. Szerkesztő urat vállalkozásáért őszinte tiszteletünk nyilvánításá-ról biztosítani el ne mulaszd; valamint azon óhaj-tásunkról, hogy honfiai lelkes buzgózkodását s fára-dozását a kívánt legszébb siker koszorúzza.

Többszöri panaszok következtében azon szo-moru meggyőződésre jutánk, hogy szegedi honfi-társaink — dacára a szemök előtt működő gőzer-nek, mely őket szárazon és vizen villámosságéggel ragadja a kitűzött cél felé, — nem igen akarnak a régi üdvözítő altöldi lassuságból kibontakozni, mű-ködésök — igen esekély kivétellel — alig terjed a marhakupekedés, a tarbonya, dohány, paprika s hagma látkörén túl. Ez is mind igen szép dolog, hanem ezek mellett nagyon is kívánatos volna, ha az irodalomra is egy kissé nagyobb gondot fordíta-nának. — Én, mint szintén szegedi, alig merem hinni, hogy földieim megfeleltek volna magukról; ennek következtében magamat a legszébb reményekkel keesgetve óhajtanám, hogy a t. Szerkesztő ur vál-lalatát a legnagyobb lelkesedéssel pártolnák alföldi honfitársaim, s miután e reményemben tántoríthatlan vagyok, egyszersmint nem feledhetem el, hogy mind-emellett is igen tövises, göröngyös lehet a Szerk. ur pályája, amiért bizom férfias szilárdságában, hogy semmi áldozat s balesetnek sem fogják a sikam-lós pályán célt nem érve föltartóztatni, kivált ha arra is gondoland, mily üdvözítő leend azon édes öntudat, midőn megérve látandja az általa vetett magvak gyümölcsét, s elégedetten mondhatja el, én voltam ennek fárthatlan készítője.

Az idén nem volt épen semmi sarga lázunk“ sat.

Eddig a levélnek minket érdeklő része, melyre csak azt feleljük, hogy bizony tovább terjed ipar-saink vállalkozó szelleme a marhavai kupekedés-nél, a tarbonyánál, dohánynál és paprikánál. Erész-ben legközelebb meg is fogjuk nyugtatni Amerika szép földén élő hazánkfiainkat. Arról azonban, mennyire méltányolják a kebelökben keletkezett lap kiadójának költségeit és a szerkesztő valóban tövises pályájával járó fáradozásait — arról még ma nem, hanem csak akkor irandunk, ha az előfízeti idő letöltével biztos tudomásunk leend róla.

— Nincs pénz, gondolhatjuk — mondja a Hűlgyfutár — ha az őrös színházakba és előfíze-tési fölhívásokba pillantunk. Van pénz, mondhatjuk bátran, ha látjuk a fényes pipereboltok szaporodá-sát. Hogy van pénz, azt mi is látjuk, nem csak a kereskedések pipereáruin, hanem a legtöbb helyt, hová tekintünk. Vajjon jut-e ebből a sok, nem épen a leghasznosabbra szánt pénzből minden napra egy és kétharmad ukrájéár szellemi tápra, illetőleg irodalompártolásra, legilletőlegében a helybeli lap tartására, azt majd a jövő hó elején bejött előfízetekek megtekintése után fogjuk megmondani.

— Társaséleti és kereskedelmi viszó-nyainkat jellemzi a következő eset. Bizonyos T. nevű, szabadalommal nem bíró üzér egyik derék, hanem a váltókiállításról nagyon ártatlan fogalom-mal bíró iparosunkat megkereste, lenne szives bizo-nyos urnónek, ki gazdag ugyan, de férjétől elég pénzt nem kap, 50 firtól kölcsönözni váltóra. A jószívű iparos teljesítette az üzér kívánását s ez a saját nevében kiállított és szabályszerű bélyeggel ellátott váltót át is adta az iparosnak, csak arra kérte, ne kívánja a kölcsönvővő asszonytól a névalá-írást, hanem elégedjék meg azzal, hogy e szókat tegye a váltó alá: „Elfogadom N. N.“ Az iparos ráállt, s mi természetesebb, mint hogy a váltó lejár-tával a pénzt meg nem kapta. Az illető urnó termé-setszen egy árva befűt sem tudott az egészből s nagyon röstelte, hogy neve a családba kevertett. Midőn az iparos az állízt kérdőre vonta, ez egész szemtelenséggel azt állítá, hogy a váltóra pénz nem kapott, hanem a váltóírással nem foglalkozó iparos által kérétt föl, hogy váltómintát írjon neki, mely után elgazdódhassék. A szegény jólelkű iparos már-már kizagot vetett pénzére, midőn egy másik, sza-badalmazott derék üzér fogta föl az ügyet s részént rábeszélés, részént fenyegetéssel kényszeríté a minta-váltó íróját, hogy az 50 firt visszafizesse. Iparosunk egyebíránt megérdemelte volna, hogy pénzt elvesz-zék; mert N. N. aláírása váltóra pénzt adni csakugyan több az egyszerű ártatlanságnál.

— Nevezetes lopás történt a napokban a vas-utnál. Nevezetes azért, mert a más tulajdonára vá-gyó jó emberek igen nagy kényelemmel jártak el működésökben. Először elloptak egy ládát, melyben Burger Zsigmondnak tankönyveket küldött bécsi bizománya. Ezt a tiszaparton fölhontván, szomo-rodott szívvel látták, hogy a találmányt nem hasz-nálhatják. Visszamentek tehát újra a vasúthoz s má-sik, Gál és Vogelnek szóló, 1000 firt értékű tárg-yakkal megrakott ládát vittek el. Ugyhalljuk, a hatóság néhány gyanus egyént elfogott, köztök van az itteni közönség előtt ismerős V. M. is, ki néhány év előtt a L. J. ellen megkísértett rablójükösségi perben is vádlóként szerepelt.

* Bizonyos táncestélyen, mint halljuk, néhány hölgy magyar vállban jelent meg. Sok vitalomleirő az égig emelvé a hölgyeket. Miért? Mert magyar hölgy létükre nem szégyeltek nyilvános helyen magyar öltözetben jelenni meg? Mondhatjuk, nagy érdem! Utóbb még megdicsérik a magyar embert, ha magyarul üdvözlő társát. Így rontjuk önmagunkat. Erdemtől rójtuk föl magunknak, ha kötelességünket teljesítettük. Mi különbözöttek meg egyik nemzetet a másiktól? A nyelv és öltözet. Miránk legfőbb termékeny földünkön s rónáinkról ismerne az idegen.

* Dacára, hogy városunk bel- és külterülete oly tágas, kisebb birtokosainknak annyira véreben van már a telekeldarabolás, hogy enélkül talán élni sem tudnának. Vannak házhelyek, melyek alig 40—50 ölesek, szántóföldek, melyek csak kétlépésnyi szélességek. A telkeknek, különösen a háztelkeknek ily apró részletekre darabolása nem csak céltalan, de tűzvész idején a legnagyobb veszélyt idézheti elő, amennyiben az ily szűk helyekhez főskendővel lehetlen féni. Szükségesnek láttuk e körülményt fölemlíteni; mert habár e tárgyra nézve külön rendelet létezik, mégis akadnak, kik telkőket kisebb részletekre szagatják s utolagos jóváhagyás reményében kéz alatt eladják. Nem egyszer történt, hogy az utolagosan kért engedély az illető hatóság által megtagadtván az érdekelt felek nagyon is megaladták árát figyelmetlenségüknek.

* Mint értesítve vagyunk Auer Péter helybeli magánmérnöknek városi segédmérnöké lett megválasztatása fölsőbb helyen jóváhagyatván, hivatalát még ezévi őszhő 1-én elfoglalja.

* Ki hinné, hogy van ruha, mely még akkor is emeli a test deliségét, ha nem az ember testén, hanem a ruhátartó fogásán függ. Pedig van. Ki f. e. őszelő 26-án a színházban volt, s az ott mindannyi-
őnk örömeire föltűnt kedves alakon látá, vagy is inkább nem látá azon ruhafajt, melynek nevét botrány nélkül(?) már ki sem mondhatjuk: meggyőződhetek a fönebbi sorok igazságáról.

* Az apróbb marhák levagatásáért és kiméretéseért eddig szokásban volt díjfizetés f. e. őszelő 1-től megszűnend. Reméljük, hogy jövőre, habár drágán is, de legalább borjulist, nem pedig 2—3 éves tinóhust ehetik az ember.

* Egy-két háztulajdonos, esakhogy telkétől minél több hasznot merítsen, udvarán vályogot vettett s ezáltal a városunkban ugyanis nagy mennyiségben lévő moesárok számát szaporítja. Figyelmetztük az illetőket, hogy ha már az egészség és szépség iránti figyelemből nem is, legalább az ily kihágások után rendszeren bekövetkezni szokott büntetések fölélemből hasonló visszaélésektől óvakodjanak.

* F. hó 26-án a vasúti pályaudvarban egy kiegészítő tartalomozdony a sínekéről lepatant s egy tehkerősi össze is tört. Egyéb kár nem történt.

* A Pesti Napló fölszólítására kijelentjük, hogy a protestánsok vallástügyeit tárgyzó es. rendelet, hihetőleg az ő véleménye szerént is fejlemény az államéletben, még eddig újabb fejlemény. A „Keresk. és iparmozgalmak“ rovatcim nyomdai elvétel folytán állt ott, hol a Pesti Napló látta. Mi a Pesti Naplóban ennél sokkal citrább elnézéseket, egyszer hasábeserét is láttunk anélkül, hogy a felebaráti szeretet által fölszólásra éreztük volna ösztönözve magunkat.

* A fölszövárosi tanóda egészen kész; jeienleg a padok berakásával, s a villámárbító fölláttatásával fejelelkozna. Mint halljuk, a belső beruházással Pozsgai Mihály, mint legkevesebbet kívánó asztalos bizott meg.

Vidéki rövid hírek.

* A Pesti Napló a kerepesuti sarkert szerzeteséről szólván, megemlíti, hogy ezek a tisztelendő atyák minden halott sirja föltt, legyen az magyar vagy nem, németül imádkoznak, mi a magyar gyászkiéretnek nem a legjobban esik. Hegedűsné temetésekor ugyanezt tettek, de az imádkozó fölbenzakaszatott Vas Gereben által, ki az imát magyarul végezte a magyar művész sirja föltt.
— Kenéz — Eördőgh Erzsébet Turkebiyen meghalt. A derék magyar urnót minden ismerője szívből siratja.

TÁRCA.

Magyar önkénytesek.

Regény
Kempelen Győzötől.

(Folytatás.)

Sok éles gúnyt kelle Mária Terézia volt udvarhölgyeinek kiállniok a császártól azért, mert nem akartak vagy nem tudtak lemondani a megszokott fényüztésről.

Vajha mielőbb támadna Európának s ebben különösen hazánknak ismét II. József, ki ez irányban, de esakis ez irányban kezdeményezés és jó példa által szüntenté meg a fényüztés mételetét, mely nemzetünk társalmi életét annyira megmételtyezte.

A Ludai országához vendégei mintegy viszonozni akarták egyszerűségükkel a császár udvarasságát.

A háziur tisztét, mint akkor nevezék, Magyarország főkanellárja gróf Pálffy Károly vivé.

Míg a hivatalos és választott vendégek megérkeznek, lássuk ez a jó öreg ur, kivel foglalkozik.

A tősgyökeres magyar nevű öreg ur, nagyon kopaszra berévált képe oly viszásan tetszik a nézőnek.

Hajporral behintett s ama kimondhatlan lógványval ellátott feje nem teszik megnyerőbbé arc-kifejezését.

Nem tehetünk róla, de midőn ilyen vendég-hajas zopfos és tudja a jó ég, még miféle magyar embert látunk arképen, vagy csak képzeltünk is magunknak; mindig az oroszlanbőrrel szóló mese jut eszünkbe, de megfordítva.

A főkanellár balján 30—32 éves feketeszemű ember járálk. Arekifejezése olyan, hogy akarva nem akarva borsözök háta annak, ki vele beszél.

Vonásai nem rutak, sőt sasorra némi méltóságot kölesönöz arcának; de mélyen fekvő szeme, mely soha sem tekint a beszélőre, hanem, mintha félne más tekintetétől, mindig idestova tétováz, önkénytelenül ravasz lelket juttat eszünkbe.

Öltözte magyar díszruha, noha mindent más kereshetnének vonásaiban, csak magyar jelleget nem.

A két főur francia nyelven beszél egymással.

Regényünk korában ez volt a divat.

Ország- és megyegyűlésen, uriszéken s más hivatalos tárgyalásoknál latin nyelven; — közhelyeken és családjával franciául beszéltek az előkelő magyar ember.

Magyarul csak tisztujtáskor beszéltek a boeskoros nemesebberrel, meg odahaza a pusztán a esikóssal, béressel, kondással.

Ma többnyire magyarul beszélnek főuraink, sőt, mi több, nagyobb részük magyarul is érez.

Ma a középrenget lepte meg az idegen beszéd és öltözködés járványa.

Igaza van ennek a derék középszótlálynak. Magyarul a esikős is tud beszélni, meg a kanász is; minek beszélnék mi előkelőbbek is magyarul!

Nem elég, hogy Magyarorszában születünk és magyar kenyeret eszünk; még magyarul is beszélünk?

Azok az idegen nyelvek sokkal szebbek, sokkal zengzetesebbek, sokkal olvadóbb kifejezésűek a magyarnál!

Aki nemzete nyelvét nem becsüli, az nem is kívánhatja nemzetétől, hogy becsültessék általa.

De, hogy a főkanellárhoz visszatérjünk, a két ur akkori divat szerént francia nyelven társalgott egymással.

— Hígye kegyelmesség, — szolt a fekete szemű az öreg urhoz, udvaronchoz illő testhajlongások között — hígye kegyelmesség, hogy végtelenül szeretem ezt a derék, vidor, kedves magyar nemzetet.

— Igen szép Öntől. — felelt egykedvűen arókanellár.

— Nagy Sándor a föld legnagyobb szülötte — folytató bókjaít a másik — azt mondá egykoron: „Ha Nagy Sándor nem volnék, szeretnék Diogenes lenni!“

— Ön csak nem akar sem világhódító, sem világhölös lenni?

— Nem kegyelmes uram, hanem annyira szeretem a magyarokat, hogy Nagy Sándorként elmondhatom magamról: Ha olasz nem volnék, magyar szeretnék lenni.

— És ugyan mivel nyerte meg annyira tetszését uraságodnak ez a jó magyar nemzet? — kérde kissé esipősen a főkanellár.

— Tessék elhinni, — bizonykodék tovább az olasz — sokat utaztam életemben, Európának csaknem minden müveltebb államát meglátogattam és sehol annyira jószívű, simulékony, a müveltség felé hajló népet nem találtam, mint itten.

— Hiszen Ön még nem is ismeri a magyar nemzetet jó barátom — felelt a főkanellár — Ön csak néhány főurat ismer, azokat is Bécsből. Nem az a magyar nemzet, kedves barátom. A köznépet nem emlitem, az mindenütt a jobbagyságot képezi, s mint ilyenek, ninesen akarata. A magyar köznemesség teszi a nemzet zömét, javát. Ezzel ismerkedjék meg, majd akkor nem hiszem, hogy olyan nagyon túlaródo lesz a dieségetben.

— Hiszen itt is jelen van a köznemesség nagy része; ezek mind derék, jó, müvelt urak. Egy sem beszél magyarul, még egymás között is mindnyájan a müvelt francia nyelvet használják.

— Hiszen tudnak, tudnak valamit; szeretik majmolni a divatot. Aztán itten a császárnál vannak, hát csak illő, hogy a házigazda nyelvén beszéljenek.

— Ó kérem — mondá kissé megütődve az udvaronc, — hiszen legkegyelmesebb és legfőlségesebb esászárunk nemétül szokott beszélni.

— Az igaz, de már ezekkel a megyei követekkel csak francia nyelven vagy magyarul kell beszélni.

— Hát nem tudnak németül?

— Nem bizon barátom.

— De hát az Isten szerelméért mért nem tanulnak, hiszen ez a müveltség első lépésére vezet őket. Én azt hívem, hogy aki francia nyelven ért, annak okvetlenül kell előbb a német nyelvet értenei.

— Már pedig ugy van, amint mondom. Ezekből, kiket itt lát, alig negyedrésze tud valamit ama nyelven, jól meg épen tizenkettő sem beszél.

— De hát magyarázza meg nekem kegyelmes uram ezt a ritka tüneményt.

— Azt már voltaképen meg sem tudnám magyarázni jó barátom; meg ha tudnám is, talán nem akarnám.

E szavak után néhány főrangú vendég fogadást sietett a főkanellár s szívéből örült, hogy egáttal az olasz urtól megmenekül, kinek a maom jó iránti nagy szeretete máris gyanusnak tette őtte.

(Folytatása következik.)

V e g y e s .

* Délamerikában isteni tisztelet alkalmával énekközben keringőt, cipelipolkát s egyéb táncdarabokat játszanak. Csak az hiányzik, hogy az ugrálást is rákezdjék.

* Az orosz fővárosban az után tilos a dohányzás. Az orosz atyafiak medvetermészettel bírnak, nem szeretik a füstöt.

* IX. Pius, a most uralkodó pápa annyira beteg, hogy már a haldoklók szentségeivel is ellátatta magát.

Irodalom és művészet.

* Bús vitéz elég pikáns előfizetési fölhívást küld szét „Pikantériák“ című 2 kötetes művére. Bús vitéz tolla megérdemli, hogy a közönség által pártoltassék; csak már őt is ne látnók azok sorában, kik az idegen kifejezéseket eleje teszik a magyarnak. Pikantéria, vice, komfortable, bibliotheka nem magyar mübe való szók. A két kötet előfizetési ára egy újrt.

* Hegedűsné areképét férje a nemz. muzemnek ajándékozta, hol Hollósy Kornélia mellett méltó helyet foglaland. Dunaiszky képfaragó pedig kedves halottunk areképét hullájáról a ravatalon vette le föszöntetben, hogy utána a művészné mellszobrát készítse el.

S z i n h á z .

* Őszelő 24-én. Egy színészné élete francia dráma 5 fölv. írt. Anicet, Bourgeois és Barriere. Filippovicsnő jutalonjátékkal választá e darabot, mely megdicsőítette a valódi művészetnek és lealázása azoknak, kik csak ürügyül, alkalmul használják ama megszentelt deszkákat a pénzkeresésre. Csaknem minden francia drámához hasonlóan élere vannak állítva benne a jellemek; de az a jó tulajdonsága is meg van, melyet csaknem minden nagyobb francia müben föltalálunk, hogy folytonos feszültségben tartja a közönséget s erkölcsi irányára — a ledér Klárát kivéve — magasztos.

Az előadók elejétől végig mindent megtettek, hogy vonzóvá tegyék a darabot, s ez teljesen sikerült; mert a középserintű nagyobb számmal begyűlt közönség mindvégig figyelemmel hallgatta őket.

A jutalmazott tapsokkal s virágcsokrokkal üdvözöltetett s előadás végén kibivatott.

* Őszelő 25-én. Ilka 3 szak. dalmű Dopplertől. Ha az énekesek és énekesnők még olyan jól énekelnek, de hiányzik bennök amaz emelkedett ség, melynek föladata, hogy a közönséget az ásitástól visszatartsa, ugy haszalatlan erőtetik meg magukat, mert senkisenem fogja éber figyelemmel kísérni őket. A leghanyagabb egykedvűség fölhökent boron-

